

WEGWIJS IN sociale activering

WEGWIJS IN SOCIALE ACTIVERING in zeven stappen...

Wat is sociale activering ?

Welke voordelen biedt sociale activering ?

Sociale activering,
hoe kan het OCMW je daarbij helpen ?

Wat is het Fonds voor participatie en sociale activering ?

Wat zijn de maatschappelijke activeringsmaatregelen
van het OCMW ?

Kan een OCMW-client vrijwilliger zijn ?

Meer info ?

Wat is sociale activering ?

Denk je aan 'activering', dan denk je wellicht aan een politiek beleid om zoveel mogelijk steungerechtigden in de arbeidsmarkt in te schakelen.

Echter niet iedereen die van een OCMW-steun geniet, wordt op korte of middellange termijn tewerkgesteld op de arbeidsmarkt. Verschillende redenen kunnen hier aan de basis liggen: ziekte, huisvestingsproblemen, gebrek aan kinderopvang, scholingsniveau of het niet machtig zijn van het Nederlands of het Frans.

Om de participatie van alle cliënten aanzienlijk te vergroten, stellen de OCMW's geïntegreerde sociale activeringsprojecten voor. De trajecten zijn aangepast aan de persoonlijke situatie van de begunstigden en houden rekening met eenieders capaciteiten, verwachtingen, noden en mogelijkheden.

Het doel van de sociale activering is enerzijds om de sociale participatie te vergroten en anderzijds de eenzaamheid te bestrijden door deel te nemen aan sociaal nuttige activiteiten. Deze kunnen als een doel op zich worden vooropgesteld, als een eerste stap in een socio-professioneel inschakelingsproject, of als een eerste stap naar een (her)tewerkstelling.

Sociale activering is een recht. Meer nog: sociale-, culturele- en sportparticipatie is een basisrecht.

- Artikel 27 van de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens (1948):
"I. Eenieder heeft het recht om vrijelijk deel te nemen aan het culturele leven van de gemeenschap, om te genieten van kunst en om deel te hebben aan wetenschappelijke vooruitgang en de vruchten daarvan."
- Artikel 31 van het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind (1989):
"I. Het kind heeft recht op rust en vrije tijd, om te spelen en op recreatie, en om deel te nemen aan kunst en cultuur. De overheid zorgt ervoor dat ieder kind gelijke kansen heeft om dit recht te realiseren en bevordert recreatieve, artistieke en culturele voorzieningen voor kinderen."
- Artikel 23 van de Belgische Grondwet:
"Ieder heeft het recht een menswaardig leven te leiden. Daartoe waarborgen de wet, het decreet of de [...] regel, rekening houdend met de overeenkomstige plichten, de economische, sociale en culturele rechten, waarvan ze de voorwaarden voor de uitoefening bepalen. Die rechten omvatten inzonderheid: [...] 5° het recht op culturele en maatschappelijke ontplooiing."

- Artikel 57 van de organieke wet betreffende de OCMW's van 8 juli 1976 bepaalt dat het OCMW tot taak heeft aan personen en gezinnen de dienstverlening te verzekeren waartoe de gemeenschap gehouden is, niet alleen door lenigende of curatieve, maar ook door preventieve hulp te verzekeren. Deze dienstverlening kan van materiële, sociale, geneeskundige, sociaal geneeskundige of psychologische aard zijn. De wet bepaalt eveneens dat een van de specifieke opdrachten van het OCMW erin bestaat de maatschappelijke participatie van de gebruikers te bevorderen.

Het OCMW moet dus alles in het werk stellen om die maatschappelijke participatie aan iedereen te garanderen. Dit is wat het sociale activeringsbeleid beoogt.

Via sociale activering willen de OCMW's hun cliënten uit hun sociaal isolement halen door hen te laten deelnemen aan maatschappelijk zinvolle activiteiten. Dit kan een doel op zich zijn, of een eerste stap in een socio-professioneel inschakelingstraject.

Omdat maatschappelijke participatie een recht is, is het noodzakelijk dat de sociale activeringsmaatregelen op vrijwillige basis aan OCMW-clieënten worden aangeboden.

2 Welke voordelen biedt sociale activering ?

Deelnemen aan een sociale, culturele of sportactiviteiten helpt om:

- Uit een sociaal isolement te breken: je komt buiten, bent onder de mensen, praat met anderen. Contact met anderen is nodig om een sociaal vangnet uit te bouwen waarop je op moeilijke momenten kunt terugvallen. Je kunt dan niet alleen je problemen met anderen delen, maar je zoekt samen naar oplossingen voor bijvoorbeeld kinderopvang, huisvesting, werk enz.
- Vrije tijd door te brengen met het gezin: door middel van een ontspannende activiteit, even weg van de dagelijkse sleur.
- Een stressvrij moment in te lassen: af en toe ontsnappen aan stress is nodig voor je fysieke en mentale gezondheid.
- Zich nuttig te voelen: door deel te nemen aan een vrijwillige activiteit, krijg je niet alleen een beter zelfbeeld, maar kun je je verder ontplooiën en nuttig maken voor anderen en voor de maatschappij in het algemeen.

- De nodige vaardigheden te ontwikkelen: met het oog op een socioprofessioneel inschakelingstraject.
- (Opnieuw) een actieve burger te worden: door ten volle deel te nemen aan de maatschappij, wat je levenskwaliteit ten goede komt.

3 Sociale activering, hoe kan het OCMW je daarbij helpen ?

3.1. Wat is het Fonds voor participatie en sociale activering ?

In 2003 lanceerde de POD Maatschappelijke Integratie een fonds voor de OCMW's om de sociale, culturele en sportparticipatie van de OCMW-cliënten te ondersteunen.

Het Fonds voor participatie en sociale activering omvat twee luiken:

- Het luik sociale en culturele participatie,
- Het luik kinderarmoede.

De OCMW's krijgen subsidies om gezinnen te helpen deze obstakels uit de weg te ruimen en behandelen zowel individuele als collectieve aanvragen.

Gezinnen met een laag inkomen kampen met heel wat problemen. Het deelnemen aan sociale-, culturele- en/of sportactiviteiten is niet vanzelfsprekend. Soms ontbreken de financiële middelen (aankoop van toegangskarten, betalen van lidgeld, sportoutfit,...), is er een gebrek aan vervoersmogelijkheden, kinderopvang, is er te weinig informatie over wat er allemaal mogelijk is of bestaat er een angst voor afwijzing,...

Dit fonds maakt het ook mogelijk om de ouders opleidingen aan te bieden die verband houden met de ontwikkeling van hun kind (grondbeginselen van gezondheid en hygiëne, rol van de ouder, het kind begrijpen, de plaats van het kind in het gezin, de ontwikkeling van het kind optimaliseren,...)

Verschillende kosten komen voor terugbetaling in aanmerking. Het OCMW bepaalt zelf of de kosten geheel of gedeeltelijk aan de begunstigde terugbetaald worden. Er zijn drie vormen mogelijk:

1. Tussenkost bij deelname aan een sociale, culturele of sportmanifestatie.

Het betreft een individueel voordeel dat door het OCMW kan worden toegekend.

Zo kan het OCMW bijvoorbeeld de volgende kosten terugbetalen:

- Toegangskarten voor evenementen (toneel, film, musea, enz.),
- Kosten voor het vervoer van en naar het evenement,
- Speelpleinwerking,
- Wandelingen (kortingbon),
- Vakantiekampen,
- Onderwijs zonder professioneel oogmerk,
- Aankoop abonnementen voor magazines, kranten, schoolkrant,...
- Aankoop boeken, cd's en dvd's,
- Aankoop educatieve spelen,
- Geschenkcheques,
- Daguitstappen, B-dagtrips,
- Groepsreizen georganiseerd door de mutualiteiten, verenigingen voor gehandicapten, senioren,...
- Groepsreizen georganiseerd door het OCMW (zonder touroperator),
- Door het OCMW georganiseerde activiteiten (bijvoorbeeld 'Vakantie voor iedereen',...),
- Kinderopvang wanneer de ouder(s) deelne(e)m(t)(en) aan een activiteit in het kader van socioculturele participatie,
- Behalen van rijbewijs,
- Jeugdkampen in het buitenland (bijvoorbeeld: scouts, mutualiteit, gehandicaptenvereniging,...),
- Schoolreizen (basisschool en middelbaar),
- Museumbezoek,
- Eindejaarsreis zesde middelbaar,
- Internationale uitwisseling, Erasmus (1 maand, 3 maanden, 1 jaar),
- Buitenlandse stage in het kader van studies,
- Reiskosten en toegangsprijs voor attractieparken in het buitenland (Eurodisney en dergelijke),
- Lessen buiten het reguliere schoolprogramma (naschoolse activiteiten),
- Hobby's (tekenen, oenologie, muziek, toneel, koken, dansen,...),
- ...

2. Tussenkost bij inschrijving in een sociale, culturele of sportvereniging.

Het betreft eveneens een individueel voordeel. De tussenkost dient voornamelijk voor het betalen van de verplichte bijdrage en de benodigde uitrusting (verzekering, materiaal, verplaatsingskosten,...). Het OCMW kan tussenkomen in de volgende kosten:

- Lidgeld, inschrijving voor sociale, culturele of sportactiviteiten,
- Bijdrage in de kosten voor bijzondere activiteiten zoals uitstappen,...
- Kosten voor materiaal en benodigheden: uniform (jeugdbeweging), sportuitrusting, knutselmateriaal,...

3. Steun en financiering van initiatieven voor een groep personen die uitsluitend of deels bestaat uit OCMW-cliënten.

Het OCMW kan zelf een groepsactiviteit organiseren (met en) voor zijn cliënten. Volgende kosten komen in aanmerking:

- Door het OCMW georganiseerde activiteiten, zoals theateractiviteit, muziekgroepen, schildergroepen, fotografie, carnavalsgroepen,...
- Redactie van informatieve publicaties voor OCMW-cliënten.

Voor wie is het Fonds voor participatie en sociale activering bedoeld ?

Het fonds is toegankelijk voor alle OCMW-cliënten. Het is dus niet alleen bedoeld voor leefloners, maar ook voor cliënten die wel over eigen middelen beschikken, maar een beroep wensen te doen op één aspect van de OCMW-dienstverlening (crèche, schoonmaak, maaltijden aan huis, rusthuis, gezinshulp, advies en administratieve hulp, schuldbemiddeling,...).

Opmerking:

Asielzoekers en niet-begeleide buitenlandse minderjarigen (NBBM) die in een Lokaal Opvang Initiatief (LOI) verblijven, kunnen net zoals personen die illegaal op het grondgebied verblijven en uitsluitend recht hebben op dringende medische hulp geen aanspraak maken op steun van het Fonds voor participatie en sociale activering.

Hoe werkt het ?

Het OCMW bepaalt zelf wanneer en op welke manier het tussenkomt. Zo kan een bepaalde maatregel in verschillende OCMW's op een andere manier worden toegepast. De toekenningscriteria kunnen jaarlijks door de OCMW's worden aangepast.

Ga langs bij het lokale OCMW en vraag om advies !

3.2. Wat zijn de maatschappelijke activeringsmaatregelen van het OCMW ?

De OCMW's zijn vrij om zelf maatschappelijk zinvolle activiteiten te organiseren voor hun cliënten, eventueel in samenwerking met verenigingen en het middenveld. Het kan gaan om individuele activiteiten of activiteiten in groepsverband.

Het succes van de initiatieven hangt grotendeels af van de actieve betrokkenheid van de deelnemers. Er mag geen sprake zijn van enige druk, deelname aan de projecten is volledig vrijwillig.

De OCMW's en hun partners kunnen de meeste uiteenlopende activiteiten aanbieden:

- Groepsmodules over budgetbeheer, toegang tot informaticatools,...
- Praatgroepen om het sociale isolement te doorbreken,
- Allerhande workshops (gezonde voeding, hulp bij het zoeken naar een woning, opvoedingshulp,...),
- Opleiding zonder professioneel oogmerk (fotografie,...),
- Toneelgezelschap,
- ...

Ter herinnering: vermits maatschappelijke participatie een recht is, is het noodzakelijk dat de maatschappelijke activeringsmaatregelen op vrijwillige basis aan OCMW-cliënten worden aangeboden.

Kan een OCMW-client vrijwilliger zijn ?

Naar aanleiding van de inwerkingtreding van de wet op het vrijwilligerswerk heeft de wetgever beslist dat de begunstigde van het recht op maatschappelijke integratie die vrijwilligerswerk wil doen het OCMW daarvan vooraf op de hoogte moet brengen.

Vermits de duurzame tewerkstelling van de OCMW-cliënt de eerste prioriteit blijft moet het OCMW zijn goedkeuring geven voor het presteren van vrijwilligerswerk. Wanneer duurzame tewerkstelling niet mogelijk blijkt omwille van gezondheids- of billijkheidsredenen, dan is vrijwilligerswerk een uitstekend middel om de sociale participatie van te bevorderen.

Het uitoefenen van een vrijwillige activiteit en de vergoeding die de vrijwilliger daarvoor eventueel zou krijgen, zijn verenigbaar met het recht op een leefloon. Het OCMW houdt immers bij de berekening van de bestaansmiddelen geen rekening met de eventuele vrijwilligersvergoeding.

Opmerking: vrijwilligerswerk kan nooit een verplichting zijn.

Meer info ?

- Ga lang bij het OCMW van je gemeente.
- Neem contact op met de POD Maatschappelijke Integratie
Koning Albert II-laan 30 (WTC II) - 1000 Brussel
Frontdesk: +32 2 508 85 85
vraag@mi-is.be - www.mi-is.be

Colofon

Deze brochure is een uitgave van POD Maatschappelijke Integratie.
<http://www.mi-is.be>

Eindnoot

Verantwoordelijke uitgever: Julien Van Geertsom, Koning Albert II-laan 30, 1000 Brussel
Vormgeving en opmaak: Commotie (www.commotie.be)
Deze publicatie mag vrij verveelvoudigd en verdeeld worden.

“WEGWIJS IN”

Een uitgave van POD Maatschappelijke Integratie

De POD MI is een overheidsdienst die ernaar streeft een menswaardig bestaan te waarborgen aan alle personen.

<http://www.mi-is.be>

POD MAATSCHAPPELIJKE INTEGRATIE
BETER SAMEN LEVEN
SPP INTÉGRATION SOCIALE
MIEUX VIVRE ENSEMBLE

